

Fra Grundtvig til Kim Larsen

Af Per Warming

I 1985 brød Per Warming op fra sit job som højskoleforstander. Han gav sig i kast med et projekt, hvor markarbejdet bestod af sangaftener i foredragsforeninger, skoler, kirker, oplysningsforbund, fagforeninger og beboerhuse. Metoden var at spille ud med sange og synspunkter, få med- og modspil og så skrive dels dagbog i toget hjem, dels en række artikler på baggrund af dagbogen.

Det er blevet til bogen *Folkelig sang der swinger*, med undertitlen »fra Grundtvig til Kim Larsen« (Edition Egtved 1988). Med forfatteren og forlagets tilladelse bringer vi her et uddrag af bogen, som anmeldes i næste nummer af Modspil.

»Er grundtvigianerne ikke glade mere?«

Månedsmøde på ungdomsskole arrangeret sammen med den lokale borgerforening. 15-20 elever (det var frivilligt, de 50 andre så TV) og ca. 30 40-60-årige udefra.

Hvor realistisk er det at forestille sig Højskolesangbogen og rockens sangkulturer leve side om side i frugtbar vekselvirkning? Det forudsætter i hvert fald en indre dialektik i dem begge. *Begge* må have historisk bevidsthed, dvs. bevidsthed om forandring, opbrud og begrænsning i deres egen gyldighed, for at rocksangene kan finde både »forbundsfæller« og »fjender« i Højskolesangbogen – og omvendt. Bliver det bare til »de gamle sange mod de nye sange« er det svært at komme nogen vegne. (...)

Så – det lader sig nok ikke bortforklare, at jeg ved sådan en sangaften kommer med nogle nutidige sange til en sangtradition, der slap grebet i nutiden omkring 2. verdenskrig (eller måske før?) og siden har levet på genbrug. Nok så mange kærlighedserklæringer til

Højskolesangbogen kan nok ikke bortforklare det. Og det kan jo mærkes.

Karakteristisk for aftenens udgangspunkt var, at borgerforeningen på opslaget i Brugsen havde fjernet ordene »som swinger«, så der bare stod »Folkelig sang«, angiveligt for ikke at skræmme folk fra at komme. I pausen kom tre bekymrede mænd – forstanderen, vagtlæreren og borgerforeningens formand – uafhængigt af hinanden hen til mig og bad om, vi ikke kunne få nogle flere af de gamle sange: ellers var der nok mange af de gamle, der ville blive skuffede. Det var naturligvis ikke dem selv, de tænkte på. Jeg var jo ikke kommet for at slås, så jeg justerede programmet og tog *Den trænger ud til hvert et sted* af Hostrup og *Løft dit hoved, du raske gut* af Bjørnson med som sidestykker til *Du er ikke alene* af Sebastian og *Nye tider* af Michael Falch. Det gav afgjort mere kul på, men det befordrede også mandjævningen mellem det gamle og det nye. De kendte sange blev sunget med langt større kraft (de

gamle var i overtal), så »Du er ikke alene« virkede tynd og kraftløs i sammenligning. Måske de gamle også brugte lejligheden til at »demonstrere« – spillet var i hvert fald gående. Jeg appellerede direkte til de unge: kom så, lad os nu vise dem – og gjorde dem til mine forbundsfæller – men alligevel måtte jeg *påstå* kraften i Sebastians sang ved at henvise til Skagenfestivalen, hvor den blev sunget af flere tusinde mennesker (udenad), så taget i auktionshallen var ved at løfte sig. Havde der været flere unge med, havde de gamle kunnet mærke kraften og varmen i sangen. Nu blev det en sag, de skulle overbevises om ved argument. Modstræbende.

Men *eleverne* havde det sjovt. *De kunne bruges til noget*, de var pludselig sagkyndige. (Og så var der et andet spil gående, som jeg ikke kan overskue: jeg blev introduceret som »stjerne« – og sad faktisk ved kaffen og skrev autografer til pigerne!)

Efter »Du er ikke alene« kom en god

Foto: Steen Gregers Pedersen.

kommentar: »Hvorfor er de nye sange så melankolske?« Det var en oplagt registrering af et andet tonefald i de nye sange. Jeg svarede, at jeg egentlig ikke tror, de er det, men at de nye sanges substans i højere grad ligger i musikken, i kropsudtrykket og i sangenes »forventning« om kropslig medleven, og at de derfor i højere grad kan bære skygger og brud i *teksten* uden at sangens *helhed* går i stykker. »Du mener altså, at de Hostrup-Bjørnsonske sange i virkeligheden skjuler modsætninger, som ikke kan komme til udtryk i teksternes principielle bekendelse til glæden?« Ja, det tror jeg egentlig. »Er grundtvigianerne da ikke glade mere?« Det kunne jeg ikke svare klart på, men nej – den principielle glæde har jeg svært ved at bekende mig til mere, der til er den for meget i familie med de pæne stuer og idyllen. Men det behøver jeg vel heller ikke, når sangenes levende, swingende kropsudtryk kan bære brud og skygger.

Men det er svært at fortælle om forskellen mellem de nye og de gamle sange uden at tage stilling til om de nye

er bedre. At kønsliv og bajere er inden for horisonten i de nye sange, må naturligvis være en udfordring for mennesker, der helst vil have vandtætte skodder til den verden. Jeg sagde f.eks., at vi fik mange nye, gode drikkeviser, og en spontan kommentar var, at »det fandt de unge jo sagtens ud af selv, det behøvede skolen ikke tage sig af«. Det siger jo en del om forventningerne til skolen. Modsætningerne kan næppe skjules. Spørgsmålet er bare, om de nye sange fremlægges som et tilbud om *befrielse* eller som en *dom*, som evangelium eller som lov. (Og her – i praksis – er der ikke megen mening i den dialektiske teologis dogme om, at det er det samme. Man kan jo bare prøve forskellen!) Det ender måske i et spørgsmål om min solidaritet med de gamle i lokallet, dvs. med min egen fortid. Amen.

Forstanderens afslutning var beklæmrende kendt: »Jeg har selv været meget glad for denne aften – tak fordi du kom helt herop, og tak for at du har provokeret os. Det har sat tanker i gang, og det var nok også det, du ville«. Der lykkedes det ham at distancere sig fra både

Foto: Svend Hansen.

forsamlingen og fra mig. Men *var* det det jeg ville? Både ja og nej. Det er let nok at være provokerende sprællemænd, og mellem de gamle og de unge vil jeg i hvert fald helst tage de unges parti. Der var da også nogle af de gamle, der fik deres sympati for de nye sange legitimeret: »dem går jeg og nynner, når jeg støvsuger om formiddagen, men jeg troede ikke, at de kunne bruges ved sådan et ærværdigt, folkeligt møde!« Altså *populærmusik og folkelig sang*, den sammenstilling er god nok. Man kommer ikke uden om at sætte de to i samme stue. Så får vi se, hvad der sker.

Men jeg er ikke i tvivl om, at *den ene-este bevægelse, der dur til noget, er den, der sker af lyst*, dvs. ved at sangene er gode at synge, at de fylder kroppen og tilfredsstiller tanken. Det man skal overbevises om ved argument er svagere. Den overbeviste har jo delvis kapituleret – og i hvert nederlag ligger kiemen til en revanchistisk »frihedsbevægelse« – som så kan blive Mafia, Ku Klux Klan eller bare almindelig ligegyldighed.

